

תורה ממרום לפרשת כי תצא

בס"ד

מצוה גוררת מצוה

מאת : עזרא מרום

בעמדנו לפני ראש השנה- יום הדין- בו נשקלות במאזניים העבירות מול המצוות נעסוק בנושא של " מצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה " הקשור לפרשת כי תצא.

בפרשה זו יש 74 מצוות מתוך 27 מצוות עשה ו 47 מצוות לא תעשה שלכאורה אין קשר עניני ביניהן. רש"י כותב ששרשרת המצוות והעבירות באה ללמדנו את הכלל " מצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה". על הפסוק: "כי תבנה בית חדש" כותב רש"י: אם קיימת מצוות שילוח הקן סופך לבנות בית חדש ותקיים מצוות מעקה שמצוה גוררת מצוה ואח"כ תגיע לשדה וזכרם ובגדים נאים. לכך נסמכו פרשיות אילו". רש"י מסתמך על דברי בן עזאי במדרש: " כי תצא למלחמה וראית בשביה אשת יפת תואר. אמר הקב"ה אע"פ שהיתרתי אותה לך אמרתי לך וגילחה את ראשה ועשתה את צפורניה כדי שלא תמצא חן בעיניך ותשלחה לביתה. אם לא עשית כן מה כתיב אחריו: כי יהיה לאיש בן סורר ומורה ומתוך כך וכי יהיה באיש חטא משפט מוות. הוי אומר עבירה גוררת עבירה. מצוה גוררת מצוה מנין? תחילה כי יקרא קן ציפור לפניך מתוך כך כי תבנה בית חדש מתוך כך מצוות ציצית גדילים תעשה לך. לפי רש"י עבירה גוררת עבירה נלמדת מפסוק אחר בפרשתנו: "כי יקח איש אישה ובא אליה ושנאה ושם לה עלילות דברים והוציא עליה שם רע". (כ"ב, 14). עבר על לא תשנא סופו לבוא לידי לשון הרע.

דבריו של בן עזאי בנושא זה מובאים בפרקי אבות פרק ד משנה ב: "הוי רץ למצוה קלה כבחמורה ובורח מן העבירה. שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה. ששכר מצוה –מצוה ושכר עבירה- עבירה." רבינו עובדיה מברטנורא מבאר בלשון זו: " מנהגו של עולם העושה מצוה אחת נוח לו לעשות אחרות והמתחיל בעבירות קשה לו לפרוש מהן כמאמר רב הונא במסכת יומא דף פ"ו כיון שעשה אדם עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר. לעומת זאת מי שעושה מצוה מסייעים בעדו משמייים כדי שיעשה מצוה אחרת ויקבל שכר על שתיהן. פירוש אחר: שכר מצוה מצוה-שכל מה שאדם מתענג בעשיית המצוה נחשב לו העונג למצוה נוספת ונוטל שכר המצוה שעשה ועל העונג וההנאה שנגרמו לו בעשייתה. ולהיפך: שכר עבירה עבירה שהשכר וההנאה של האדם מן העבירה נחשבות לו כשתי עבירות ולוקה על העבירה שעשה ועל ההנאה שגרמה לו העבירה !.

פירוש אחר למימרא זו שכר מצוה מצוה = מן השמים מסייעים ביד מי שעשה מצוה אחת שיעשה עוד מצוה מצוה כדי שיקבל שכר על שתיהן ולעומת זאת שכר עבירה עבירה = עונשה של העבירה שיוסיף ויעשה עוד עבירה וכך יענש על שתיהן. כאן אין הכוונה שמן השמים יסייעו לו לעבור עוד עבירה אלא שיתקיים בו הכלל שקבעו חכמינו בגמרא יומא ל"ח: " בא להיטמא פותחין לו, בא להיטהר מסייעין בעדו. משל לאדם שהיה מונכר נפט ואפרסמון בעל ריח טוב בא הקונה לקנות נפט אומר לו המוכר מדוד אתה לעצמך שריחו רע. בא הלוקח לקנות אפרסמון אומר לו המוכר המתן לי עד שאמדוד עימך כדי שנתבשם אני ואתה ! .

ונסיים בדברי המדרש משמואל על תחילת דבריו של בן עזאי בפרקי אבות שהזכרנו: "הוי רץ למצוה קלה כבחמורה ובורח מן העבירה. הזכיר ריצה ובריחה להשמיענו שלעולם יחשוב האדם כאילו המצוה בורחת ממנו כי היצר הרע מרחיקה ממנו ולכן צריך האדם לרץ אחרי המצוה כדי שישגיגה. על זה נאמר בפרקי אבות פרק ה' משנה כ": "הוי רץ כצבי לעשות רצון אביך שבשמים". וגם אל יעלה בליבך שבהיותך יושב ולא רודף אחרי העבירה שלא תבוא היא לידך אלה העבירה רודפת אחריך ואתה נרדף על ידה ולכן אם לא תברח ממנה היא תשיגך כי היצר הרע נמשל לאשה זרה הרודפת אחר האדם והחזיקה בו ונשקה לו".

לעילוי נשמת מרים הורן בת משה ז"ל. ממיסדי קיבוץ חפץ חיים

